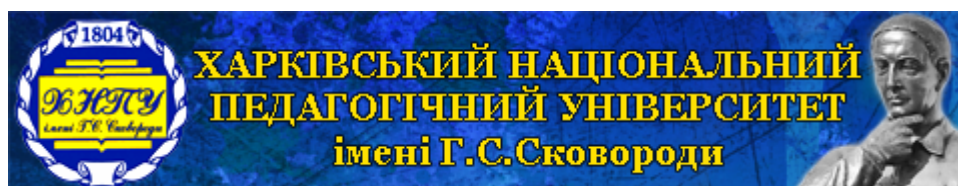

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Криворізький державний педагогічний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
19 травня 2023 року

ХАРКІВ – 2023

Сапєльнікова А.С., Романова І.А. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІЗОТЕРАПІЇ.....	173
Свинаренко А.Є. ПРОФІЛАКТИКА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ У СОЦІАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ-СИРИТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ.....	176
Силиверст Ю.В. СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ПІДЛІТКІВ ДО УМОВ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї ЕТНОПЕДАГОГІЧНИМИ ЗАСОБАМИ.....	178
Сиротюк М.І. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ВЕТЕРАНІВ.....	181
Склярова Г.С. РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ.....	183
Теслюк К.Р. КОНФЛІКТИ В СІМ'Ї: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА МЕТОДИ ВИРІШЕННЯ.....	184
Тірон В.О., Гончаренко О.В. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У СФЕРІ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	186
Трайно В.І. СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	190
Харитоновна М.О. ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ В ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	192
Черненко К.Р. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	194
Чернушенко А.В. ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ПРОФІЛАКТИКИ НАРКОТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	196
Чеховська Г.В. ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ У КЛУБАХ ЗА ІНТЕРЕСАМИ.....	198

Чернушенко А.В.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ПРОФІЛАКТИКИ НАРКОТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Н.Д. Кабусь

Проблема профілактики наркотичної залежності є актуальною, адже такий вид узалежненої поведінки має серйозні негативні наслідки для здоров'я та добробуту як окремої особистості, так і впливає на загальний рівень здоров'я нації та суспільства. Профілактична робота в закладах освіти, зокрема, серед підлітків та учнів старшої школи, є актуальною, оскільки залежність створює загрозу життю, фізичному та психічному здоров'ю зростаючої особистості, спричиняє проблеми у спілкуванні, відставання у навчанні, провокує конфлікт із законом. Саме тому дослідження запобігання наркотичній залежності у старших школярів закладів загальної середньої освіти є важливим та актуальним напрямом наукових досліджень, що допоможе зрозуміти причини та фактори, які сприяють наркотичній залежності у підлітків, та розробити ефективні стратегії її запобігання.

Вчені зазначають, що ефективними у профілактиці наркотичної залежності є використання ігор та тренінгів. Зокрема, дослідження К.І. Руденко, опубліковане в журналі «Педагогічний дискурс» (2018), довело ефективність тренінгу з комунікації та взаємодії, що проводився з учнями 9-11 класів, у профілактиці наркотичної залежності. За результатами дослідження було встановлено, що після проведення тренінгу збільшився рівень комунікативної компетентності учнів, а також знизилось бажання вживати наркотичні речовини. Однак, деякі дослідження показують, що традиційні методи профілактики, такі як проведення лекцій та демонстрація фільмів про наркоманію, не завжди ефективні. Дослідження С.Ранавіра та Д.Самарасінге виявило, що учні старших класів практично не реагують на інформацію про наркотики, отриману з відеоматеріалів. Автори висловлюють припущення: це пов'язано з тим, що досить часто інформація з цих джерел стає застарілою та неактуальною [2].

Досвід підтверджує важливість реалізації міжнародно визнаних доказових програм та інтервенцій з метою профілактики й корекції наркотичної залежності молоді, а також доцільність розробки національних програм профілактики з урахуванням міжнародних стандартів та доказових практик профілактики вживання психоактивних речовин. Водночас перспективним напрямком досліджень є вивчення використання сучасних онлайн-технологій у програмах профілактики наркоманії. Це включає розробку та оцінку цифрових платформ, мобільних додатків та інструментів віртуальної реальності, які можуть підтримувати соціальних педагогів у їхній роботі. Ці технології можуть надати учням інтерактивний та захоплюючий контент, а також дозволити соціальним педагогам контролювати прогрес учня та надавати індивідуальний зворотний зв'язок. Також

існує потреба в дослідженні, щодо впливу культурних і соціально-економічних факторів на програми профілактики наркоманії серед старшокласників. Такі дослідження можуть сприяти розробці профілактичних програм і політики з урахуванням культурних особливостей, адаптованих до потреб різних спільнот [3; 4].

Водночас ефективність роботи з профілактики наркотичної залежності учнів старшої школи в закладах загальної середньої освіти забезпечується реалізацією відповідної технології як сукупності етапів (мотиваційно-ціннісного, когнітивно-пізнавального й діяльнісно-творчого) та відповідних цим етапам засобів, що сприяють досягненню визначеної мети.

Так, з метою формування мотивації здорового способу життя та ціннісної орієнтації, що виключає вживання наркотичних речовин на мотиваційно-ціннісному етапі доцільним є реалізація таких заходів: лекції «Вплив психоактивних речовин на психіку людини», круглого столу «Вплив психічного здоров'я на фізичне», проведення мозкового штурму «Соціальне життя людини з наркотичною залежністю», лекції «Способи протидії стресу», дискусії «Я відповідальний за своє майбутнє».

З метою роз'яснення шкоди психотропних речовин та осягнення ризиків впливу наркотичної залежності на здоров'я та життя людини, на когнітивно-пізнавальному етапі проводяться семінари «Вплив психоактивних речовин на фізичне здоров'я людини», тренінгові заняття «Саморозвиток, а не самознищення», «Відкрий очі: розвиток критичного мислення та здатності аналізувати інформацію про наркотики та їх наслідки», мозковий штурм «Запобігання наркотичній залежності: що потрібно знати?», дебати «Наркотики – проблема суспільства чи особиста відповідальність?» тощо.

На діяльнісно-творчому етапі через практичну діяльність і творчу самореалізацію активізується на формування здорового способу життя, де доцільним є проведення заходів: вікторина «Наркотики – виклик для розуму та здоров'я», організація тематичного тижня «Піклуймося про здоров'я», розробка соціальної реклами «Обери життя: Відмовся від наркотиків», розробка відеоролику «Профілактика наркотичної залежності в Україні», вистава плакатів «Хвороба, що не прощає помилок: малюнок про наркоманію як хворобу». Все це сприяє становленню стійкої системи цінностей і переконань сучасної молоді, чіткому усвідомленню несумісності вживання наркотичних речовин з життєвим успіхом, формуванню в учнів установки на збереження здоров'я як невід'ємну умову продуктивної життєдіяльності, розуміння соціально прийнятних способів самоствердження та самореалізації.

Список використаних джерел:

1. World Drug Report 2020. URL: <https://wdr.unodc.org/wdr2020/>
2. Dr. Ranaweera S., Dr. Samarasinghe D. Prevention of drug use in schools. Sri Lanka : the World Health Organization, 2006. 51 p.
3. Quanbeck A.R., Gustafson D.H., Marsch L.A. *et al.* Integrating addiction treatment into primary care using mobile health technology: protocol for an implementation research study. *Implementation Science?* 9, 65 (2014). URL: <https://doi.org/10.1186/1748-5908-9-65>

4. Кримінська М. Особливості ціннісних орієнтацій осіб із проблемою вживання наркотичних та алкогольних речовин: кваліфікаційна робота. Львів, 2022. 48 с.

Чеховська Г.В.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ У КЛУБАХ ЗА ІНТЕРЕСАМИ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Н.Д. Кабусь

Актуальність створення сприятливих умов для соціалізації підлітків у клубах за інтересами зумовлюється тим, що підлітковий вік є одним із найсуперечніших етапів у житті зростаючої особистості, коли провідних соціальних інститутів, таких як сім'я і школа, стає замало для розв'язання вікових завдань. Відтак клуби за інтересами (як добровільні об'єднання, засновані на спільності інтересів, запитів і потреб суспільства у заняттях аматорським художнім, технічним мистецтвом) можуть відігравати значну роль у соціалізації підлітків, сприяючи їхньому самоствердженню та самореалізації.

Аналіз і систематизація наукової літератури з проблеми дослідження свідчать, що до клубів за інтересами підлітки та молодь вступають за різних інтересів – це може бути спорт, музика, танці, мистецтво чи навіть політика і культура, вони можуть мати суспільно-політичну, патріотичну, фізкультурно-оздоровчу, виробничо-технічну, природничу, морально-етичну, художню, мистецьку та етичну спрямованості. Клуби за інтересами також підрозділяються на клуби за професійним спрямуванням, клуби технічної творчості, політичні, клуби філософів, туризму, історії, спорту та ін. Невід'ємною частиною клубних об'єднань є гурток (як творче об'єднання людей, що мають спільні інтереси у сфері творчості, діяльність яких спрямована на оволодіння певними навичками творчої діяльності різних жанрів, де творчій виконавській діяльності передують навчально-тренувальні заняття, що становлять переважну частину всіх занять). Основним завданням гуртка в клубних закладах є організація занять з навчання одного з жанрів самодіяльної творчості.

З огляду на те, що у клуби підлітки і молодь збираються за інтересами та добровільно, в них переважно панує дружня атмосфера й позитивні відносини й, відповідно, клуби за інтересами сприяють реалізації соціально-виховної, комунікативної, інформаційної та розважальної функцій, створюючи умови для самовизначення й самоствердження підлітків.

Аналіз нормативної бази дозволив виявити, що основними нормативними документами соціалізації підлітків в клубах за інтересами є: Конвенція ООН про права дитини (від 20 листопада 1989р.); Наказ «Про затвердження Примірного положення про клубний заклад» (від 23 травня 2007р.); Положення про клубне формування закладу культури системи Мін-ва культури і мистецтв України (від 7